PALLADIUS

om

Mildhed.

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

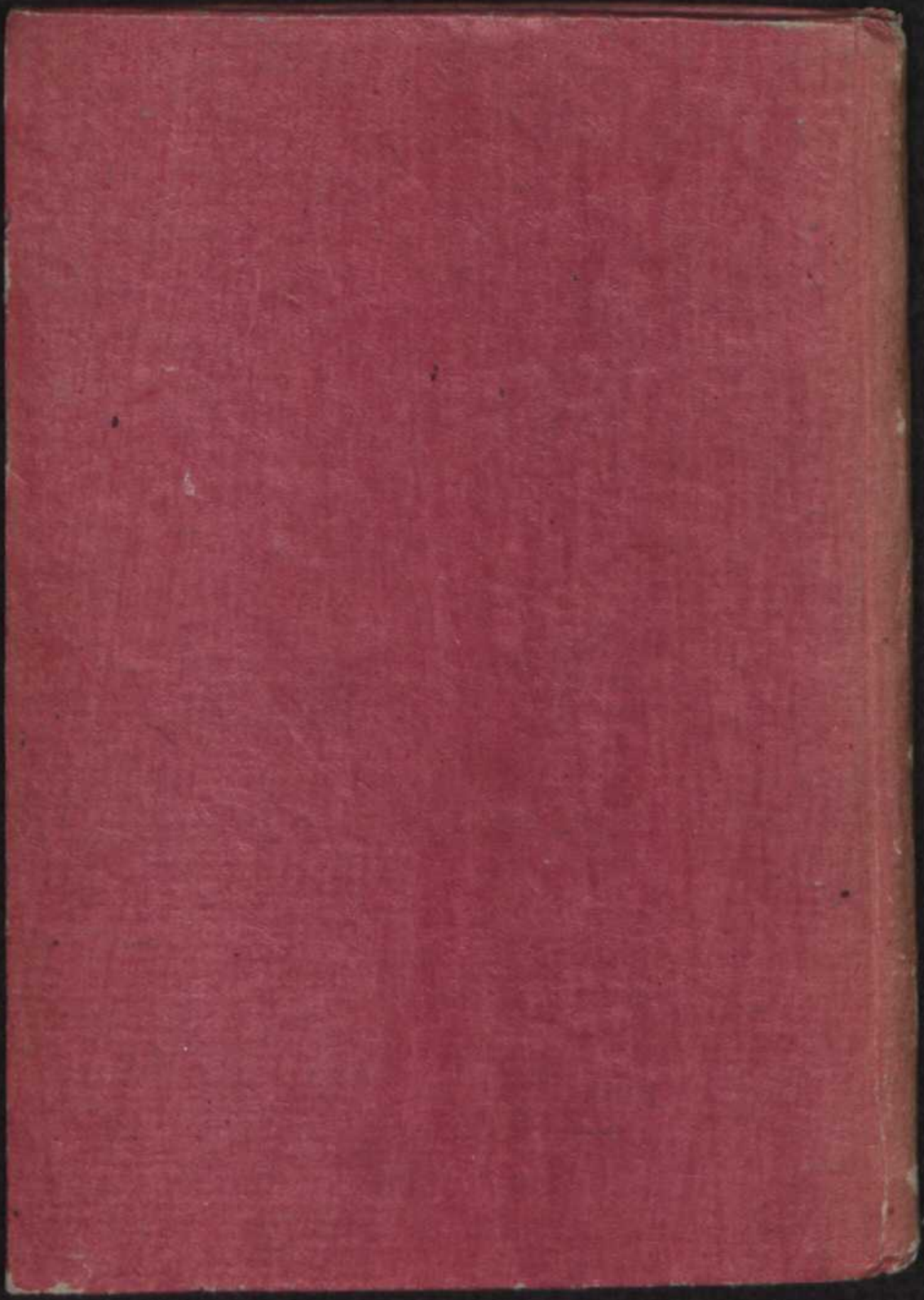

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

4. - 27.
8°

LN 1300
ex. 2

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

En vnderuisning
aff den hellige Scrifft/
Om denne Troens kruct
som kaldis Mildhed eller
Sactmodighed.

Peder Palladius.

Matth. v.

Salige ere de Sactmodige / Thi de
skulle besidde Jorden.

M. D. Liii.

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Erlig oc Velbyrdig Mand

Eſkil Dye Kongelig Majeſtats Rentmeſtere ynſker ieg Peder Palladius.

Naade och Fred aff Gud Fader ved Jeſum Chriſtum. Vare Her Rentmeſtere effter en euig tacksigelſe for alle velgerninger / ſkencker ieg eder en liden vnderuiſning / om fred oc enighed at holde met ſin Neſte / ſom ieg lod vdgaa paa Prenten / til at brugis mod det / ſom Satan / alle Chriſtnis modſtander / haffuer allerede begynt met kiff och trette / met klammer oc bulder / vdi nogle Kiøbſteder / beſynderlige her i Siaaland / Huor aff der pleyer at komme meget ont och wlyſt i land oc Rige / det Gud naadelige affuende / oc ſtyre den arſtinde och wuen ſom ſaar ſin Klinte iblant Guds ord / at forderffue fattige Chriſtne met / bedendis att ville icke

forſmaa

forsmaa dette lille/forhaabendis at det kand
to noget hielpe til gaffns oc til Guds are/
naar at Sognepresterne ere flittige til at hol-
de deris Almue disse Sager faare/oc affuerte
bulder oc trette. Eder Gud Almectigste befa-
lendis. Screffuit i Kiøbenhaffn den Søn-
dag nest faar S. Mortens dag
Guds Aar M. D. Litt.

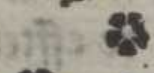

Huad Mildhed eller.
Sactmodighed er.

MIldhed / Sactmodighed / Barmhiertighed Miskundhed / Taalmodighed / medlidelse / benaadelse / offuerbarelse oc tilgiffuelse. Disse köme noget nar offuer ens met huer andre / oc mercke at forlade oc tilgiffue stedze oc altid sin fattige Neste alt det / som hand haffuer brudet hänem imod / Lærer aff mig / siger Christus Matt. xi. Thi ieg er mild oc ydmyg aff Hiertit. Mild til at forlade al fortörnelse / och ydmyge til at tiene alle andre / Dauid siger / Psal. Li. Gud forbarme dig offuer mig / Det er / forlad mig alle mine Synder / Oc den arme Taaldere sagde / Luc: xviii. Gud ver mig naadig och barmhiertig / det er alt sammen sagt om syndernis forladelse. Matth. v. Salige ere de Milde / det er / de Sactmodige / sö gern. forlade oc tilgiffue al fortörnelse.

Nu vil Gud almectigste/at lige som hand er Mild oc Barmhiertig/til ath forlade/ saa skulle wi fattige Christne ocsaa vere imod vor Jeffn Christ altid redebaane oc veluillige til at forlade huer andre indbyrdis. Verer/siger Christus/Barmhiertige/ lige som eders himmelske Fader er Barmhiertig. Luce vi.

☞ Der findis ocsaa mange drabelige Dager i den Hellige Scrifft der til/ at ith Menniske/ som vil vere en Christen/ bør at vere mild/ oc snar til at forlade oc tilgiffue/ oc icke at vere heffngirrig imod sin Neste.

✿ Den første sag/ er en aluorlig Befalning/ at Gud befaler huer Christen atforlade oc tilgiffue al skyld oc brøde/ som hans Neste kand findis at vere brødig vdi imod hannem.

Thi/ saa staar der screffuit hoss Matthæ i det xviii. Der som din Broder

(det er

(det er din Neste) synder mod dig/ da forlad hannem/oc der Peder spør hannem at huor tit det maa ske/ da siger hand/ Halffierdesinds tiue gonge/ siu gonge/ det er/ Saa tit oc saa offte/ som det skeer/ at vor Neste fortørner oss.

Det samme siger hand ocsaa en anden sted om samme Befalning/ Matt: v. Ver til freds oc meetlidig met din modstandere/ som du est paa veyen met etc.
Oc hoss Lucam i det xvii. Der som din Broder synder mod dig vnderuise hannem/ oc der som det fortryder oc angrer hannem/ at hand haffuer fortørnet dig/ da forlad hannem det etc.

II ❧ Den anden sag er it Løffte/ huor met Gud loffuer oc tilsiger dem/ som ville forlade/ at de skulle blif-ue ved och beholde forladelse.

Tht saa siger Christus/ hoss Lucam i det

i det vi. Cap: Forlader oc eder skal forladis Oc hoss Matthæum i det vi. Capi: Der som i forlade Mennisker deris Synder/da skal oc eders Himmelske Fader forlade eder eders Synder. Det skal icke saa forstaas/ at wi kunde forhuerffue Synders forladelse/ met vor forladelse/ Thi den faa wi aff Guds blote Barmhiertighed oc naade/Mē at hand vil icke bryde op igen met oss/ men vil lade oss beholde Naade oc Syndernis forladelse/om wi ville forlade vor Neste. Ville wi haffue Naade och forladelse aff Guds barmhiertighed / da bør oss io at beuise vor Neste Naade oc forladelse / aff vor Barmhiertighed.

❁ Den tredie sag er en Trusil / huor met Gud truer alle dem / som ere wmilde oc wbarmhiertige mod deris Neste.

❁ Thi saa siger Christus. Matt: vi. Der som i icke forlade Menniskerne / Da skal icke heller eders Fader forlade eder / eders Synder. Matt: xviii.

Saa

Saa skal ocsaa min himmelske Fader gøre mod eder (det er/ kaste eder i Fenzel) om i icke forlade/huer sin broder/ aff eders hierter. Det er/ Hand vil sige eder al venskab oc forladelse op igen/ oc gaa til streng rat met eder/ uden al Barmhiertighed/ om i ville icke vere barmhiertige/ Der faar/ huo der er ubarmhiertig mod sin Neste/ Hand skal ingen Barmhiertighed haffue aff Gud.

IIII ✿ Den Fierde sag er vor Skel och Formufft/ som giffuer oss klarlige nock saare/ ath oss bør at vere lige saa sindede imod vor Neste/ som wi ville ath Hand skal vere sindet imod oss.

Thi saa siger Christus Matt. vii. Alt det som i ville/ ath Mennisckerne skulle gøre imod eder/ Det gøre i imod dem. Thi det er Louen oc Prophéterne/ det er/ Det er Naturlig Low/ oc der paa henger al vor omgengelse met vor Neste. Ville wi at Hand skal see igennem Fingre/ forlade/ tilgiffue oc

forglem-

forglemme vor brøst/ oc bare offuer met oss oc haffue medlidelse met oss/da bør oss io at gøre hannem det samme skel igen. Thi ellers gøre wi hannem wskel/oc icke det som wi ville hende oc haffue aff hannem.

✿ Den femte sag / er den almindelig fred oc roligheed/den bør oss icke at forstyre men mere hielpe til ath den kand ved macт holdis.

Thi saa siger Christus Mar: ix. Holder fred iblant eder/ Oc S. Poul siger Rom: xii. Kand det ske / da holder fred met alle Mennisker / saa meget som eder er mueligt / Verer icke heffngirrige min aller kæriste/men lader vrede fare. etc. Rom: xiiii Lader oss efterfølge det som hører til fred oc til opbyggelse imellom oss indbyrdis. Thi siger hand i Cor. xiiii. Gud er icke wenighedz Gud det er / hand vil icke vere deris Gud/ som ere tuedrectige/oc tretactige men deris som elske Fred oc enighed.

Den

VI. Den siette sag er en Christen Bøn/ som aldelis forhindris oc bliffuer wduelig naar Had oc Heffngirrighed voxer vdi oss.

Thi det beuiser Christus Matt vi. i det/at hand sette straxbag op til Fader vor/dette stycke/om vor Forladelse mod vor Neste.

Och S. Pouel siger/i. Timot: ii. Jeg vil at Mendene skulle bede alle vegne/ oc opløffte rene Hender/ foruden Vrede oc wsamdrectighed.

S. Peder giffuer ocsaa klarlige nock til kende/i. Petri iii. At en Christen Bøn forhindris vdaff tuedrectighed oc ond forligelse. Der som vor Bøn er forhindret oss saare/ saa er alt andet gaat borte saar oss/ Der saare kand der oc inted vere grummere oc gruseligere/ end at Diesfuelen/ kand tage oss vor Bøn fra/ved Vrede och Heffngirrighed/ ath wi kunde icke sige met en god

god samuittighed / forlad oss vor skyld / som wi forlade etc.

II ✿ Den siuende sag er Guds are / i det hand er den / som bør at hessne.

Thi saa staar der screffuit Deut: xxxi. Rom: xii. Giffuer mig Hessnen / ieg vil vederlegge / siger Herren. Der saar bør oss at lade hannem beholde sin are / thi at hand maa det ingen lunde lide / at wi tage den fra hannem.

III ✿ Den Ottende sag er / Syndsens storhed / oc suarhed / huor aff vor skyld findis at vere mod Gud stor oc suar / frem for vor Mestis brøst er mod oss.

✿ Matt: xviii. Thi saa staar der / at den onde Suend vaar sin Herre thi tusinde pund skyldig / Det vaar tresinds tiue maal hundrede tusinde Kroner / Thi huer pund vaar ved Tresinds tiue Kroner / Oc hans Stolbroder vaar hannem eckon hundrede

Solpendin-

Hølpendinge skyldig/ det er/ Hundrede dag-
løns pendinge/ stycket tre skillinge / kand
løbe ved vi. Daler / Huad vaar det mod
den anden sum/ Der saare/ er den wrat och
skade/ som wi kunde saa aff vor Neste / in-
ted eller lidet regnendis imod den skyld och
bigde/ som wi daglige falde saar Gud met/
Thi Gud er euig och almectig. etc.

IV ✿ Den niende sag/ er/ at betencke Guds
Naade och Mildhed/ Huor met hand lader
sig euige och altid beuegis til at forlade oss
vore Synder.

Thi saa siger hand hoss Prophe-
ten Ezechielem i det xviii. Naar it Men-
niske vil omuende sig / vil ieg aldri komme
hans wratferdighed ihu.

Oc Taulerus siger/ ~~der som wi rec-~~
~~ke hannem en finger/ da recker hand oss /~~
sin hele haand/ Oc at wi ere aldri saa rede-
bone til ath bede/ at hand er ey mere redebon
til at giffue.

Det gaff

Det gaff vor Herre Christus oss til kiende/ met den forlorede Søn och hans milde Fader/ som løb imod hannem oc tog hannem til Naade.

X ✿ Den tiende er at betencke/ at vor Neste (Matt: xviii.) er vor medtienere/ oc hører den samme Herre til/ som wi hør. til/ Oc beggis vor Herre vil fortryde det/ om wi fare hart aff sted oc ere strenge met huer andre/ efterdi at hand farer selff saa mildelige aff sted met oss och vor brøde/ som hand bleff vred paa den onde Suend i Euangelio oc loed hannem kaste i Fenpel/ som hand skulde aldri komme vdaff igen. For hand greb sin medtienere i halss oc haar/ oc vaar saa haard oc grum mod hannem.

I ✿ Den Elleffte sag er/ den Hellig Aands oc alle Englis oc alle fröme Christnis bedrøffuelse/ som hand oc de bedrøffuis met/ naar wi ere heffngirrige oc strenge mod

ge mod vor Meste/ Thi det gør dem alle ont/oc de klage det stray faar den enige Kö-ge som vil holde regenskab met oss/som den samme lignelse hoss Matthæ i det xviii. vduiser.

✿ Den tolffte sag er Pinen for Heffn-stirrighed/ at saadanne skulle antvordis de Enige Hødeler i hender paa Domme dag som Kongen loed antuorde den onde Suend hen. X

Disse tolff Sager bør en Christen vel at betencke oc offuerueye/ naar hand er fortørnit aff sin Meste lidet eller meget/ huilcket hand begynder at vil drage hannem effter/ och icke afflade før end hand bliffuer heffnd offuer hannem/ oc som

oc som mand siger / faar en høitisk bod aff hannē. Oc taar sige / at hand vil aldri giffue hannē til / timeden der er varint aff hans Hierte / Ja hand taar trade dybere ind och gøre Diessuelen en større tieniste oc sige / at skulde hand end brende i Helssuede men Gud er i Himmelen / da vil hand aldri forlade hannem / det hand haffuer brudet hannem imod.

O haardere Hierter end Sten / O Diessuelens tienere och trelle. Heder den Stackarl hannem om forladelse / for Guds skyld / oc for Jesu Christi nafn skyld / Da bliffuer hand nu gonge stoltere / vredere och grimmere der aff / det nyder den Stackarl inted gaat at / hand maatte saa gerne haffue det veyer inde at suale sin Kaal met. Hvn er det en Herremand / Borger eller Bonde / som er fortørnit / da mue der Herremend / Borgere eller Bønder omkring hannem / De somme veye oc somme true / Suarte och bande / raade och formane / saa lenge ath de

kunde

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

kunde dog om sier saa bugt paa ha mem huilcket huercken Gud Fader eller Guds Søn kunde naa til forne/ Saa saar Menisken ross oc Gud mister sin ære. O skäme skamme. Det straffis icke at gode Christne legge sig i at forlige tho eller flere/ det befalis dem aff Gud/ oc salige ere de fredsommelige/ det er/ de som legge vind paa/ ath skicke fred imellem andre/ Dog er det hans skyld som er fortørnit/ at Menniscken kand bliffue bønhørd met hannem/ oc Gud kand icke bliffue bønhørd met hannem/ eller formaa saa megit met hannem.

✿ Ja maatte du sige/ Hand vilde skille mig ved min ære/ hand vilde tage mit Liff aff mig. Hand slo min Fader ihiel/ Hand krenckte min søster/ Hand belaa mig min hustru saar/ hand haffuer giort saa oc saa mod mig/ oc skulde ieg icke see hans hierte blod? Det er altsammen ont oc bør ath straffis/ dog aff øffuerigheden/

 efter

effter Guds befalning/oc icke aff dig/Der som huer maatte oc skulde hefne sig selff / da vaare der ingen øffuerighed behoff ath vere.

✿ Ja siger du/ der saar vil ieg klage hannem saar øffrigheden/ at ieg kand saa saa rat aff haunem oc bliffue heffnd offuer hannem/ Naar ieg seer/ at hand saar den oc den Død/ Oc ieg saar en høuisk bod aff hannem / Suar. O du Heffngirrige Skympere. Vor Herre Christus forbiuder dig det Matt: v. oc siger saa. Ver til fredz oc kom offuer ens met din Neste paa Veyen / met det aller første

Oc den hellige Paulus i. Cor. vi. siger Hui lide i icke heller wret? Hui lide i icke helder falsk oc suig? end i skulde gaa saar Dom met eders brødre etc. I gøre den wrat/ i gøre den suig etc. Dom oc Rat er vel god i sig selff/ Men at lide wret/ oc giffue til for Guds skyld/ det er bedre.

✿ Ja siger du/ giffuer ieg hannem en

wræt til/da er hand strax til rede at gøre mig en anden/Huor lenge skulde ieg saa lide? Huo der træder ormen paa Hoffuedet/ da vender hand hannē braadden igen. Maa icke ieg lige saa gøre? Suar/ Ney maat du icke/ Men bær helder gloende kul til hobe paa hans hoffuid/ Rom: xii. det er/giff din wuen Mad om hannem hungrer oc dricke om hannem tørster/Oc lad dig icke offueruinde aff det onde/ men offueruinde du det Onde met det Gode.

❀ Ey siger du det er en haard tale/ Huo kand den høre? Huo kand det gøre? Suar. Du maat icke forargis aff Guds ord/ thi det er Aand oc liff/siger Christus/ hoss Joannem i det vi. Men tag helder paa at bede trolige Gud der om/ da vil hand bønhøre dig/ at du skalt kunde skicke dig Christelige imod din wuen.

❀ O Himmelske Fader du veedst at meg er skeet wræt aff N. oc N. det klager ieg faar dig/ Oc effterdi at du hafuer

befalet mig at forlade oc tilgiffue min Neste hans skyld oc brøde/ oc du haffuer loffuit mig/ ath ieg maa da bliffue ved mine Synders forladelse/ oc end truet mig der som ieg vil icke forlade min Neste/ ath du vilt da bryde op igen met mig/ disligiste giffuer min skel oc formufft mig det/ at ieg skal gøre imod min Neste/ som ieg vil hende oc haffue vdaff hannem/ Oc du forbiuder mig at komme bulder oc trette aff sted/ oc at forstyre den menige Lands fred/ met min Hefftighed/ Ieg kand icke heller bede min Fader vor der faare/ Ja ieg fortager dig din are der met/ Thi dig bør at hefne oc icke mig/ Da beder ieg dig for din Grundløsse Barmhiertighed/ ath du vilt giffue mig din hellig Aands Naade/ først at ieg maatte komme ihu oc betencke det/ at min skyld er større mod dig/ oc offuers maadige større/ end min Nestis er mod mig/ Der til met/ at ieg maatte betencke din store redebonhed til at beuise Naade oc forlade

Synden

Synden / och at ieg maatte see mig i spegel paa dig / at ieg ocsaa kunde lettelige til giffue aff hiertit / det som min Neste haffuer brudet mig imod / at ieg icke skal bedrøffue den HelligAand / de hellige Engle och mine Jeffn Christne / om ieg forfølger min medtienere / Oc at ieg maatte vndgaa den pine oc straff / sō du haffuer beredt til alle heffngirrige / och det ved din kære Søn vor Herre Jesum Christum Amen.

Nu vel / vilt du sige / Jeg vil giffue hannem til / oc huercken gøre hannem ont eller gaat / vden ieg kand skiude effter / naar hans Vogen helder noget / Thi det vil dog nagge mig och gøre mig ont / saa tit som ieg seer hannem / eller tencker der paa. Jeg kand icke saa slet giffue det aff mit hierte / Thi mit liff vaar i fare / min ære vaar i veyskaalen oc al min velferd vaar noget nær borte. Suar Mod denne suare fristelse kant du idelige læse denne effterfølgendis Bøn som er en al-

 minde-

mindelig Bøn mod alle fristelser/som komme it Menniske paa/naar hand haffuer angrit oc ruit sine Synder / och er kommen til nogen roligheds paa sin Samuittigheds vegne.

O Almectige Gud och Barmhiertige Fader/nu kommer Satan igen til mig/met sin andre Aander/ verre end hand vaar selff til forne/oc vil atter vere om borde met mig oc henger mig hart paa halsen / met ny fristelser/til M. oc M. Synd/ oc vil kõme mig i fald paa ny igen. Mit Kød och blod begynder at fulne oc lade drage / Ja at effterfølge Diefuelen / som it Kød til slagterboden/ och kand nu inted andet tencke end det samme/lige som du icke skulde vere til stede eller vide noget der aff. Louen holder vnder Høyen/offuer en side fra mine øyen/lige som der vaare ingen formaledidelse til. Satan huisiner met sin hale/ och egger mig fast til Synden igen . Oc den syndelige lyst er allerede rod fest i mit Hierte igen som til forne /

saa at

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

saa ath ieg bier eckon efftet Aarsage / efftet tid oc sted / at fuldkomme samme synd / Sātycken er giort. Jeg arme Flue er falden i garnit / den Ederkoppe sider op i vraaen / oc vil ruse til och sue Blodet aff mig och tage liffuit aff mig.

O mig arme wsle Stackarl oc Stympere / Gaar ieg nu lenger frem / da forkaster teg atter igen aldelis / din Fadetlig hiertens vilie oc venskab / Ja der hoss ocsaa min Salighed / oc en god Samuittighed oc roligheb som ieg vaar nu kommen til.

Nu saar Dieffuelen maet at klage mig an paa ny igen. Nu saar Louen sin krafft igen / at straffe oc formaledide mig / Nu saar ocsaa mit hierte oc min Aand / som ieg klager dette met saar dig / aarsage til at straffe mig paa ny igen / Nu bliffuer det siste verre end det forste / Nu opuecker ieg din vrede offuer mig igen och gor mig selff en stor wbaadelig skade / baade til Liff oc Sial / Ja

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

en ſtor affdragt der hoff/aff min Nering oc
biering/ſom vil gaa til bage for mig/oc for-
mindſkis baade pendinge oc andet gaat/ſom
du vnderſetter mig met / naar ieg kand tage
mig vare/at ieg icke falder i friſtelſer igē. Al-
le de gode ſteder aff den Hellige Scrifft ſom
ieg ſkulde nu bruge/ at affuerie ſaadant an-
fald met/de ere mig ſaa fremmede ſaare/lige
ſom ieg haffde aldri laſt eller hørt dem/Saa
forblindis ieg til met.

O Fader det vaar icke ſaa talet mel-
lem dig oc mig arme Synder/nu der ieg fick
Syndernis forladelſe / oc din Søns Jeſu
Chriſti legeme oc blod til en ſtadfeſtelſe der
paa/da bad ieg dig/oc da loffuede du at ſtaa
met mig/at ieg ſkulde icke falde i Synd igen
Hui lader du mig nu løff? Hui ſlipper du
haanden aff mig? Er icke din Høyre haand
ſterck nock/at holde mig til bage? Eſt ey du
min Hiurde? Er ieg ey dit arme Faar/her er
Vlffuen til

til stede / oc slaber bort met mig. O Fader Fader / Hielp hielp nu / for vor Herris Jesu Christi hellige pinis och døds verd skyld / drag mig til bage til dig igen / Nock er her syndet / ia alt for meget / Nock er her laagerit oc kellit met mit Kød oc blod / Faa mig andet at tēcke / tale oc gøre / Borttag al aarsage fra mig tid oc sted til min onde forsat / oc viiss Dieffuelen sin vey fra mig / met de ord / som din kære Søn visde hannem bort met / vige bort du Satan etc. Och lad du Fader / dine hellige Engle komme och tiene mig trint omkring / Lad mig icke bedrøffue den Hellig Aand / eller driffue hannem fra mig som det er i Veyskaalē. Vnd mig at tencke mig ræt om / huad fare her er paa ferde / oc at her er andet at gøre / end saa lade mig ledsage aff Synden / Døden oc Dieffuelen / hen fra dit Ansict / til den euige pine. Affuerie det for din Kære Søns Jesu Christi rosens blod skyld / Da bliffuer ieg ved en god Samuitighed / huor met ieg kand rette-

lige kalde paa dig / tacke dig / oc gaa frem
i mit embede / dig til ære / och min sattige
Meste til gode. O Hielp / hielp / hielp /
Kære Fader vdi Jesu nafn /
Dig ske ære ved han
nem til euig
tid; Amen.

DEtte som her er screffuit om fred oc
enighed om forligelse och tilgiffuelse
mellem brøder och brøder / mellem
Meste oc Meste / bør ingen at vende hem mod
øffrigheds straff oc hefn / som det er befalit
aff Gud / at hefne efter Loven / och hører
denne røst besynderlige til øffuerigheds em-
bede / som saa lyder. Giff mig hefn / ieg vil
vederligge / ieg vil straffe / anten selff / eller ved
andre / Och det for disse tre sager skyld / først
at Retferdighed maa haffue sin gong / Thi
det hør til Guds retferdighed at Wisdedere
skulle rettis oc borttagis / der sø Barmhier-
tighed icke kand recke til dem. Der nest ath
de w skyl-

de wskyldige kunde beskermis oc fordagtin-
gis) paa det siste for it exempel skyld/at an-
drekunde see sig i spegel oc tage sig vare. Oc
Gud vil at øffuerigheden skal icke vere for-
sømmelig i samme sit Embede / Thi hand
vil at tuct oc Fred skulle aluorlige hanthaff-
uis oc beskermis/sō Louen siger/ Du skalt
icke spare en Misdedere / men tage hannem
aff dage/ Ja der faare/ haffuer Gud skicket
Lands Regement oc Herredømme/och hol-
der dem ved mact / och end vnder tiden for-
uandler dem/som Daniel ii. siger. Gud for
uandler Riger/oc skicker dem til veye/ Der
faar er øffuerigheds straff en loulig straff/aff
Gud befalit/offuer Røffuere/Horfolck/Aa-
gerfolck/ Menedere/ Voldzmend och andre
saadanne/som bliffue effter Louen faar dom
offueruundne oc dømte/ Der faar siger ieg /
bør ingen at vende det hen til øffuerigheds
straff / som ieg haffuer screffuit i denne lille
Bog om en broderlig forligelse oc tilgiffuelse.
Thi disse tho / som er øffuerigheds embede

oc en

och en Broderlig forladelse och tilgiffuelse/ maa mand icke blande til sammen / som den wgudelig Julianus giorde och spaattede det hellige Euangelium / lige som de Steder der forbiude en Christen broder/at heffne sin skade paa sin Jenff Christen der haffuer fortørnit hannem/ skulde kunde forhindre oc fortage øffuerigheds straff oc den menige Lands Fred och Regement/ Och hine Gendøbere haffue ocsaa giffuit saadant faare / men denne Regel skulle fromme Christne beholde/at det hellige Euangelium styrcker oc stadfester øffuerigheds embede / oc Lou och Ræt i Land oc Rige / som komme offuer ens met vor Skel oc fornufft / som det beuises aff det xiii. Capittel til de Romere.

Der er stor skel imellem Beskermelse oc Heffngirrighed/ Beskermelse er at fordagtinge den wskyldigis liff/ godz oc ære / rettelige oc loulige/ vden al begering oc hadskhed til at gøre den anden skade. Men heffngririghed er en hadsk begering i Hiertit oc en Sind

optend

optend til vrede och ath gøre sin neste skade.
Der som nogen vil vrettelige tage dit Liff
heller Gods fra dig/da er det to retferdigt/
ath du besøger øffuerigheden om hielp och
beskermelse/som S. Poul appelleret til Key-
seren. Men her skalt du lade din hadskhed
oc heffngirrighed vere bozte/ at du vilt icke
gøre din Neste skade/ for hand giorde eller
vilde gøre dig skade/ Lider du spaat och spe-
forhaanelse oc skendzord/ da giff vel act paa
naar det er behoff at rense dig der faar/ och
naar det er icke behoff. Thi da er det behoff/
naar det hellige Euangelium bespaattis der
offuer heller oc naar der settis saadān it bren-
demercke paa dig/ som anten forarger den
Christen Menighed/eller gør den almin-
delig Fred oc endrectighed skade oc affdragt/
som den hellige Athanasius lagde sig fra/
baade Troldom oc andet/ som hans vider-
part hafde opiagt om hannem. Vdi saadan-
ne Sager/er beskermelse nødactig/och mand
kand alligeuel beholde en god Samuittighed
der hoff-

der hoff / oc end bede for sin bederpart / och ligeuel fordagtinge sin ære / mere for andris end for sin egen skyld.

✤ Hen der falde mange andre Skedz ord / baade vdi druckenskab disuerre / oc aff wbesindighed / vonkundighed oc daarlighed / som huercke gøre det hellige Euãgelio ska- de / heller de Christne forargelse / heller den mennige fred oc roligshed nogen forhindrel- se / den kand mand sla igennem den store Sold / Thi det er icke behoff at ligge sig saadant fra / fordi der vil voxe mere ont vd- aff / saa at Land oc Rige kand forstyres der offuer / Saadan fare bør en Christen ath forstaa oc offuerueye oc stille sin vredactighed oc hessingirrighed der saare oc dricke nogen wret vdi sig / for den almindelig fred och roligheds skyld / oc icke kiffue oc trette / for det / som hand kand vel giffue til for Guds skyld / Thi det er Gud teckeligt oc beha- geligt / som Jesus Syrach siger / Capite / xxviii. Den som holder sig aff, kiff oc tret

hand

hand formindskeroc affliger Synderne. Ingē
bør helder at tage aarsag her aff/ til at for-
tørne sin Meste. Thi at de sō dette ville gerne
gøre/ falde snart i offrighedes Suerd oc straff/
om deris Meste vil end gerne giffue dē til.

❧ Her vilde ieg at alle Sognepræstere
huer saa langt i det mindste som hans Sie-
le sorrig recker/ vilde vere de rette Pacifici
Matth. v. oc vere om borde met hine Hefftn-
girrige/ aregirrige oc Hoffmodige Hierter/
som tage lidet oc gøre meget vdaff/ oc at de
vilde hart holde dem/ den fattige Gud oc den
fattige Christum saare/ som de saa ringe ac-
te oc saa høylige foracte/ ath de maatte end
bliffue bønhørde met dē/ ydermere end nogē
deris kødelig vey/ it armt dødeligt Menische
Gud kand end ocsaa ihuor arm de holde hā-
nē at vere/ baade veye ved dē/ oc end true dē
saa at det suier effter/ oc gør va paa det siste
Thi hād kād sla baade Liff oc Siel ned i Helue-
de. Matth. v. Fredsēs Gud vnde oss fredsōmeli-
ge at leffue mz huer andre/ vdi vor Herre Jesu
Christo amen.

Prentet i Kiøbenhaffn.

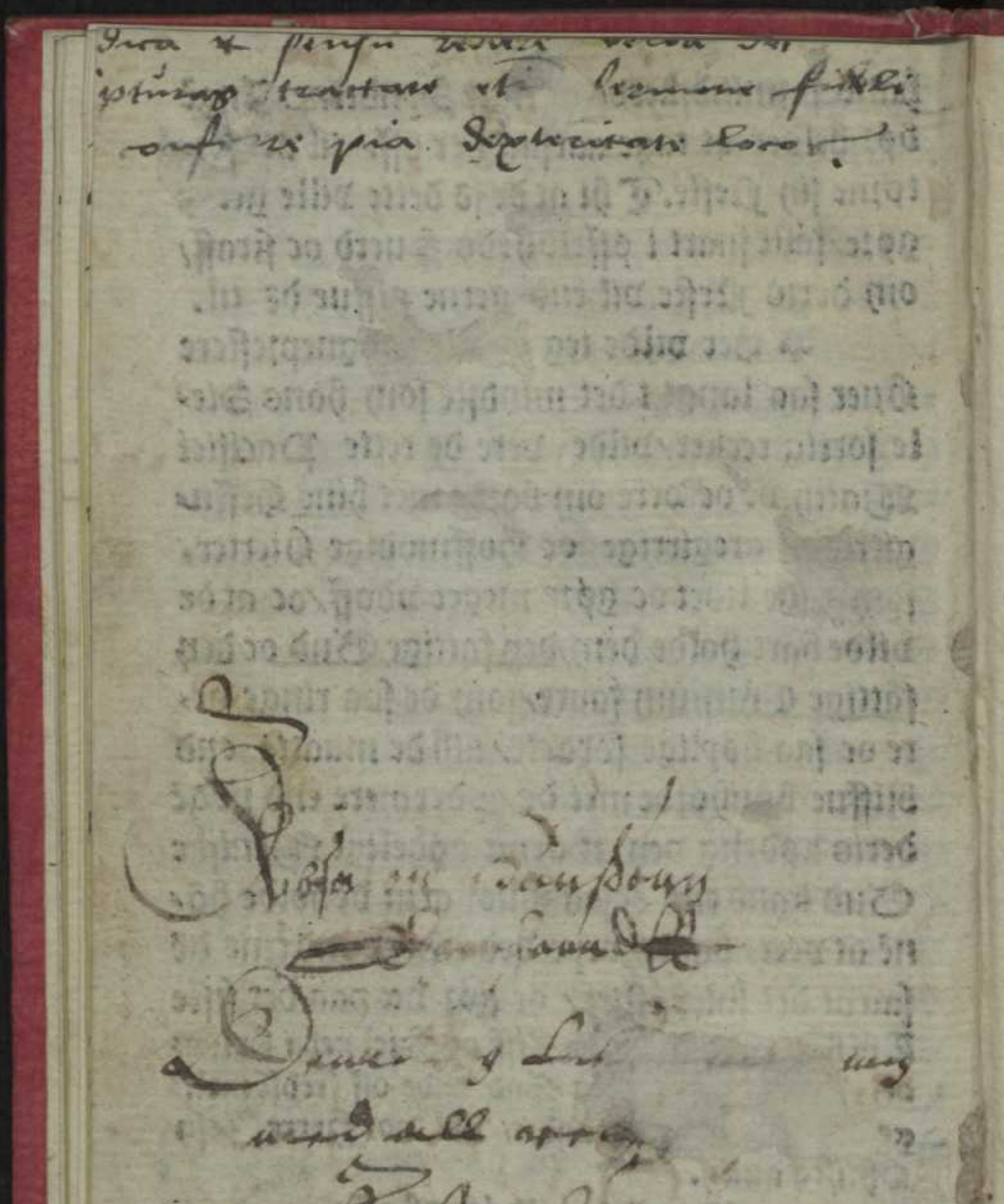

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)